

1

ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΡΑ ΠΟΥ ΑΠΟΛΥΘΗΚΕ ο πατέρας μου από τη δουλειά, πριν από έναν χρόνο περίπου, η σχέση των γονιών μου έχει πάρει τα πάνω της για τα καλά. Εκεί που ζούσαμε μέσα στην γκρίνια, τους τσακωμούς και την εμφανή προσπάθειά τους να αποφεύγει ο ένας τον άλλο όσο γίνεται περισσότερο, ξαφνικά άρχισαν να συζητάνε χαμηλόφωνα, να βγαίνουν οι δυο τους για ρομαντικές βόλτες τα βράδια, να κρατιούνται από το χέρι μέσα στο αυτοκίνητο ακούγοντας τραγούδια του Χούλιο Ιγκλέσιας, που ανακάλυψα –αναγκαστικά– πως είναι ένας Λατίνος τραγουδιστής του προηγούμενου αιώνα. Και όσο κι αν προσπαθούν να μην κάνουν θόρυβο τα βράδια, τα δωμάτιά μας είναι κολλητά – δεν καταλαβαίνουν πως τους ακούω; Ποτέ δεν μπορούσα να φανταστώ πως μια απόλυση μπορεί να είναι τόσο ευεργετική για τις σχέσεις των μεγάλων.

Για μένα, πάλι, η απόλυση του μπαμπά δεν ήταν ό,τι καλύτερο μπορούσε να συμβεί. Ναι, χαίρομαι για τους γονείς μου που τα ξαναβρήκαν. Αλλά έχασα το προνόμιο να είμαι

μόνος στο σπίτι επί ώρες, κάθε μέρα. Η μάνα μου δουλεύει πρωί απόγευμα και ο πατέρας μου, που είναι μηχανικός, δούλεψε σε κατασκευαστική εταιρεία, από αυτές τις μεγάλες που κλείνουν λόγω της κρίσης η μία μετά την άλλη, και δεν είχε ωράριο, έλειπε κάθε μέρα όσο χρειαζόταν. Τώρα, ο μπαμπάς είναι συνέχεια σπίτι, σαν έξτρα μαξιλάρι στον καναπέ, και η μαμά μετά τη δουλειά επιστρέφει τρεχάτη για να μη χάσουν λεπτό που μπορούν να περάσουν μαζί. Επίσης, η συμπεριφορά τους απέναντί μου μάλλον χειροτέρεψε. Από κει που προσπαθούσαν να με φορτώσουν ο ένας στον άλλο («Πήγαινε το παιδί στα αγγλικά», «Ποιος θα πάει να πάρει τους βαθμούς του Γιώργου από το σχολείο;», «Βραδιάτικα θα τον αφήσεις να гуρίσει μόνος του από το πάρτι; Τα Χανιά δεν είναι όπως παλιά, έχουμε γίνει ζούγκλα κι εδώ, ξέρεις τι μπορεί να συμβεί;») και όποιος με αναλάμβανε το έκανε για να το παίξει οσιομάρτυρας, τώρα επιδιώκουν να με ξεφορτωθούν και οι δύο, για να κάνουν... ό,τι θέλουν να κάνουν τέλος πάντων – μου είναι πολύ δύσκολο να φαντάζομαι τους γονείς μου στο κρεβάτι μαζί, ακόμα και όταν ήταν νεότεροι, πόσο μάλλον τώρα, που έχουν καβατζώσει τα σαράντα εφτά.

Το χειρότερο όλων, βέβαια, με την απόλυση του μπαμπά, είναι η πορεία των οικονομικών μας. Η μάνα μου δουλεύει γραμματέας σ' έναν δικηγόρο, και φέρνει έναν μέτριο μισθό στο σπίτι. Έτσι, την τελευταία χρονιά φάγαμε σιγά σιγά τα απομεινάρια στην τράπεζα, από τα λεφτά που έβγαζε ο πατέρας μου τις εποχές των παχιών αγελάδων. Τώρα, ο μπαμπάς φέρνει στο σπίτι κάτι ψίχουλα από το επίδομα ανεργίας, κι αυτά ακούγεται πως μπορεί το κράτος να μην έχει να τα πληρώσει σε λίγο καιρό. Μέσα στη ρομαντζάδα που τους έχει πιάσει, όμως, οι γονείς μου φαίνονται να μην τράβανε κάποιο μεγάλο ζόρι με την κατάστασή μας. Ο πατέρας

μου έκοψε το κινητό του, το Nova, τις βόλτες με το τζιπ του που καίει πολλή βενζίνη, τις εξόδους για ποτό με τους κολητούς του, και έβαλε σύνδεση με χαμηλότερη ταχύτητα στο ίντερνετ. Η μάνα μου αραιώσε τις επισκέψεις σε αισθητικό και κομμωτήριο, έκοψε τα ψώνια στα καλύτερα μαγαζιά της πόλης και πηγαίνει μόνο στο Zara κι αυτό σπανίως, άρχισε να απλώνει τα ρούχα μας στη βεράντα για να στεγνώσουν αντί να τα βάζει στο στεγνωτήριο και ειδοποίησε την αδερφή μου, που σπουδάζει στο Μετσόβιο στην Αθήνα, να βρει καμιά part-time δουλειά αφού δεν μπορούν πια οι γονείς μου να της στέλνουν όσα μάσαγε μέχρι σήμερα. Το «μάσαγε» το λέω εγώ, δεν το είπε η μάνα μου. Όλες αυτές οι αλλαγές μπορώ να το καταλάβω ότι δεν τους κοστίζουν ιδιαίτερα, πόσο μάλλον όταν έχουν συνεχώς το μυαλό τους στο σεξ. Αλλά δεν μπορώ να τους συγχωρήσω την ξεφτίλα που με άφησαν να νιώσω πριν από δυο μήνες στο φροντιστήριο, όταν η καθηγήτρια των αγγλικών με πήρε παράμερα μετά το τέλος του μαθήματος και μου είπε πως έχουν τηλεφωνήσει αρκετές φορές στο σπίτι και οι γονείς μου όλο τους λένε πως θα έρθουν να πληρώσουν αλλά χρωστάνε τέσσερις μήνες και αν μπορώ να τους το υπενθυμίσω. Πήγα σπίτι, βάρεσα με δύναμη την τσάντα μου στο τραπέζι, και τους είπα πως δε μου χρειάζεται το Proficiency, μια χαρά αγγλικά ξέρω ήδη, και τα παρατάω. Με άκουσαν με τα κεφάλια κατεβασμένα—μου άρεσε αυτό, που είχα τόσο ξεκάθαρα μια φορά το πάνω χέρι κι εγώ—και μου είπαν πως θα πήγαιναν να πληρώσουν την επόμενη μέρα. Δεν ξέρω πού τα βρήκαν τα λεφτά, αλλά το έκαναν. Να δω τι θα κάνουν του χρόνου, που τα ψέματα τελειώνουν και θα χρειαστώ οπωσδήποτε φροντιστήριο για να προετοιμαστώ σοβαρά ενόψει πανελλήνιων.

Εκείνο το βράδυ, μετά την έκρηξή μου, άρχισα να νιώθω άσχημα που τους μίλησα άγρια. Τότε ήταν που αποφάσισα να

βοηθήσω κι εγώ στα οικονομικά του σπιτιού, βγάζοντας αρκετά ώστε να μην τους επιβαρύνω τουλάχιστον με τα προσωπικά μου έξοδα φέτος. Ο Μένιος, ο θεός του διπλανού μου στο σχολείο, του Σταμάτη, έχει το Ecstasy, το νούμερο ένα στριπτιζάδικο στα Χανιά, σ' ένα στενό στη συνοικία των Μαχαιράδικων στο λιμάνι. Η συνοικία έχει κρατήσει το όνομά της, παρόλο που ελάχιστα μαγαζιά έχουν απομείνει που κατασκευάζουν κρητικά μαχαίρια. Το Ecstasy είναι το μόνο μαγαζί που κατά τη διάρκεια της κρίσης δεν είδε την πελατεία του να πέφτει, επειδή βασίζεται κυρίως σε Αμερικανούς στρατιώτες από τη Βάση αλλά και σε φραγκάτους ντόπιους πελάτες. Ο Σταμάτης μου είχε πει πως κατά διαστήματα έβγαζε μεροκάματο πηγαίνοντας αξιμέρωτα στο Ecstasy για να σκουπίσει το μαγαζί και να πλύνει ποτήρια και τασάκια. Είχα το θάρρος να του ζητήσω να μου κάνει κονέ με τον θείο του, μια και εγώ γνώρισα στον Σταμάτη τη Χαρά, την κοπελιά του. Η Χαρά είναι κατά κοινή ομολογία υπερβολικά όμορφη γι' αυτόν και ο Σταμάτης την περιφέρει στην πόλη κρατώντας την πάντα αγκαζέ και καμαρώνοντας σαν γύφτικο σκεπάρνι. Ο Μένιος με συμπάθησε, κι έτσι βρέθηκα τρεις φορές τη βδομάδα, κρυφά από τους γονείς μου, να βγάζω χαρτζιλίκι στο Ecstasy πριν πάω στο σχολείο – καλύτερα λεφτά και πολύ πιο ευχάριστο περιβάλλον σε σχέση με την άλλη επιλογή που είχα, να δουλέψω πακετάς σ' ένα γυράδικο που το λένε Γυράδικο, στον Κουμπέ. Οι γονείς μου νομίζουν πως πηγαίνω για πολύ πρωινή προπόνηση με την ομάδα βόλεϊ του σχολείου, όπου παίζω πλεί μείκρο, και με θαυμάζουν για την αφοσίωσή μου στο άθλημα που αγαπάω. Το ότι δεν τους ζητάω πια λεφτά δε φαίνεται να τους βάζει σε σκέψεις, τους αρκεί που έχουν περισσότερο χρόνο ο ένας για τον άλλον.

Το καλό με τη δουλειά στο Ecstasy είναι, εκτός από τα λεφτά, ότι έχω γνωρίσει τα κορίτσια που δουλεύουν στο μα-

γαζί, και μερικές δεν έχουν πρόβλημα να κάτσουν να μου πουν με τα κουτσοαγγλικά τους –όλες είναι από ανατολικό μπλοκ– την ιστορία τους, όσο εγώ καθαρίζω. Πίνουν ένα ποτό, καπνίζουν και μου μιλάνε. Πολλές φορές νιώθω σαν να μη μιλάνε σε μένα αλλά στον εαυτό τους, σαν να προσπαθούν να θυμηθούν και να εξηγήσουν όσα τους έχουν συμβεί. Μου αρέσει πολύ να ακούω τις ιστορίες τους, όσο λυπητερές κι αν είναι μερικές από αυτές, γιατί νιώθω ότι στ’ αλήθεια *μαθαίνω*, ότι με βοηθούν να καταλάβω τον κόσμο πολύ καλύτερα. Αν έρχονταν αυτές οι κοπέλες και μας μιλούσαν πού και πού στο σχολείο, μπορεί το εξάωρό μας να μην ήταν τόσο φρικτά βαρετό, κάθε μέρα. Κι όσο μεγάλος κι αν θα ήταν ο κίνδυνος να τους ορμήσει κάποιος ξαναμμένος έφηβος που θα έβλεπε τέτοιες κουνκλάρες μπροστά του, ό,τι κι αν συνέβαινε θα ήταν λιγότερο άσχημο από τα σκηνικά με τους σιχαμένους γέρους που αγνοούν τους κανόνες του μαγαζιού, τις πιάνουν και τις γλείφουν από πάνω μέχρι κάτω την ώρα που εκείνες χορεύουν καθισμένες στα πόδια τους. Νομίζω πως αυτές οι εικόνες είναι που με έχουν βοηθήσει να βλέπω το Ecstasy διαφορετικά από τον Σταμάτη και να μην έχω κάνει τίποτα περισσότερο από κουβέντα με τις κοπέλες. Για τον Σταμάτη, μέχρι να γνωρίσει τη Χαρά, το μαγαζί έμοιαζε με ζαχαροπλαστείο όπου τον έβαζαν μέσα και του έλεγαν να φάει ό,τι γουστάρει η ψυχή του. Εμένα, όσο κι αν μου αρέσει η παρέα των κοριτσιών, μου αρέσει να ξέρω ότι η μερίδα που τρώω είναι μόνο δική μου.

Το κακό με τη δουλειά στο Ecstasy είναι πως το μαγαζί δεν κλείνει πάντα την ίδια ώρα. Άλλες φορές οι τελευταίοι πελάτες φεύγουν στις πέντε, άλλες στις πεντέμισι και όταν κάποιος βρεθούν στο τσακίρ κέφι ή έχουν εξτρά ορεξείς και μείνουν κλειδωμένοι με την κοπέλα στα πάνω δωμάτια, μπορεί να κλείσει και στις έξι. Έτσι, σπανίως προλαβαίνω να τελειώ-

σω το καθάρισμα πριν από τις οχτώ κι έχω μαζέψει κάμποσες απουσίες την πρώτη ώρα στο σχολείο. Θα είχα μεγάλο πρόβλημα αν το έπαιρναν χαμπάρι οι γονείς μου, αλλά βρέθηκε λύση. Ένας από τους μόνιμους πελάτες του μαγαζιού είναι γιατρός, διευθυντής κλινικής στο νοσοκομείο, και ο Μένιος του ζήτησε σαν χάρη να μου δικαιολογήσει μερικές απουσίες. Για να μην ταλαιπωρείται να μου δίνει χαρτιά κάθε λίγο και λιγάκι, ο δόκτορας υπέγραψε ένα ξημέρωμα είκοσι δικαιολογητικά με κενές ημερομηνίες που εξηγούν πόσο σοβαρή είναι η κατάστασή μου, κι έτσι γλίτωσα τα περδέματα.

Σήμερα είναι ένα από τα πρωινά που όχι μόνο δεν τα καταφέρνω να είμαι στην ώρα μου για την πρωινή προσευχή και τον χαβαλέ που προηγείται της πρώτης ώρας στην τάξη, αλλά ξεχνιέμαι με την κουβέντα με την Άρια, μια δεκαοχτάχρονη μελαχρινή Ουκρανή με πόδια που μοιάζουν να μην τελειώνουν πουθενά. Η Άρια ντεμπούταρε απόψε στη σκηνή κι εγώ κινδυνεύω να χάσω και τη δεύτερη ώρα αν δε βάλω τα δυνατά μου. Ξεκινάω με γρήγορο βήμα ανεβαίνοντας τον Κάτωλα. Ρίχνω ένα γερό σπριντ στην Ελευθερίου Βενιζέλου, περνάω μπροστά από τις τράπεζες, τις σχολές οδηγών, το πάρκινγκ που έχει αντικαταστήσει τον παλιό κινηματογράφο της «Ρεγγίνας», το σουβλατζίδικο που κάποτε έσκιζε και πριν λίγες μέρες κατέβασε ρολά, και στη γωνία Κοραή και Ελευθερίου Βενιζέλου βρίσκω μπροστά μου το γνώριμο σκηνικό. Στη μία πλευρά του δρόμου είναι μαζεμένα τρία αγόρια αθιγγανάκια, οχτώ με δέκα χρονών, που περιμένουν να ανάψει κόκκινο το φανάρι για να ορμήσουν με τις βούρτσες τους να καθαρίσουν τα τζάμια των περαστικών αυτοκινήτων, είτε το θέλουν οι οδηγοί τους είτε όχι. Η λογική είναι ότι ακόμα κι αν αρνηθούν αρχικά, μπορεί να μαλακώσουν βλέποντας τα πιτσιρίκια να προσπαθούν, και να τους δώσουν κάποιο κέρμα. Τα ξέρω τα τρία αγόρια, και χαίρομαι να τα βλέ-

πω να παίζουν και να κάνουν πλάκα όσο το φανάρι είναι πράσινο. Καλύτερα περνάνε εδώ, ελεύθερα, απ' ό,τι στα δημοτικά που πήγαν να τα γράψουν οι γονείς τους και έγινε το σώσε από τους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων που δεν ήθελαν τα παιδιά τους να παίζουν με αλλόφυλους. Το ίδιο δήλωσαν πρόσφατα και κάποιοι Γερμανοί γονείς που δεν ήθελαν τα παιδιά τους να είναι συμμαθητές με Έλληνες στη Γερμανία, και μόλις μαθεύτηκε το νέο έγινε στην Ελλάδα χαμός ενάντια στους ρατσιστές Γερμανούς.

Στην άλλη πλευρά του δρόμου, ο Κόσμιν, ένας σαραντάρης Ρουμάνος, κάθεται στο πεζοδρόμιο τυλιγμένος με μια σκισμένη κουβέρτα κι απλωμένο μπροστά στο πρόσωπό του το χαρτόνι που γράφει:

ΕΧΩ ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ 3 ΧΡΟΝΩΝ
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ ΚΑΗΚΕ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ΕΧΩ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ
ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΒΡΩ ΔΟΥΛΕΙΑ
ΝΑ ΕΙΣΤΕ ΚΑΛΑ

Το νυχτοκάματό μου στο Ecstasy είναι είκοσι τέσσερα ευρώ, τα τέσσερα τα φυλάω πάντα για τον Κόσμιν. Και το κείμενο στο χαρτόνι του εγώ το έχω γράψει, ο Κόσμιν δεν ξέρει ελληνικά, και τα ρηματοαγγλικά που είχε γράψει στο παλιό του χαρτόνι λίγοι τα καταλάβαιναν. Με έχει πάει και σπίτι του, κοντά στο λιμάνι, σε μια ισόγεια ετοιμόρροπη μονοκατοικία μ' ένα δωμάτιο και μ' ένα μπάνιο που έχει μόνο λεκάνη. Εκεί ζει με τη γυναίκα του και την κόρη του, την Μπέλα, τόσο γλυκιά που σου 'ρχεται να τη φας. Όσπου μαθαίνεις ότι έχει την ίδια δολοφονική ατροφία στην καρδιά με τον μπαμπά της και το μόνο που της είναι να βάλεις τα κλάματα, και να μη σταματήσεις ποτέ.

Έχω ρωτήσει τον Κόσμιν γιατί δε γράφει στο χαρτόνι για την Μπέλα, μια και η αρρώστια ενός παιδιού προκαλεί πολύ μεγαλύτερη συγκίνηση.

«Δεν το γράφω γιατί δε θέλω να υπάρχει τίποτα που να μου το θυμίζει» μου απάντησε.

Μόλις με βλέπει, ο Κόσμιν αφήνει το χαρτόνι και μου κάνει νόημα να τον πλησιάσω. Μοιάζει ανήσυχος.

«Καλημέρα, Κόσμιν. Βιάζομαι πολύ, έχω αργήσει» του λέω στα αγγλικά και του δείχνω την ώρα.

«Πρέπει να σου πω!» φωνάζει, κάτι περίεργο για τον Κόσμιν.

«Φίλε, έχω αργήσει, αλήθεια, να τα πούμε όταν βγω για διάλειμμα;»

«Όχι! Τώρα!» μου λέει και μου πιάνει το χέρι. «Σου έχω νέα από το μέλλον!»

Άντε πάλι τα ίδια.

«Σε ονειρεύτηκα χτες το βράδυ. Και δεν ήταν καλό όνειρο» μου λέει.

Ο Κόσμιν είναι καλός, χρυσός, αλλά έχει μια πετριά στο κεφάλι. Πιστεύει πως μπορεί, στον ύπνο του, να βλέπει το μέλλον, αλλά μόνο για τους ανθρώπους που αγαπάει. Από τη στιγμή που αποφάσισε πως εμένα με αγαπάει, μου έχει πει άλλες δυο φορές το μέλλον, τη μία ότι θα σηκώσουμε με το σχολείο την κούπα φέτος στο σχολικό πρωτάθλημα βόλει, και την άλλη ότι θα τα φτιάξω πολύ σύντομα με την κοπέλα των ονείρων μου. Αν κρίνω από την επιτυχία του στη δεύτερη πρόβλεψη, δε μας βλέπω καλά στο πρωτάθλημα. Εκτός από τη γυναίκα του, κανείς άλλος στη γεμάτη μετανάστες γειτονιά του δεν πιστεύει στο χάρισμα του Κόσμιν, και δεν έχει και κανέναν τρόπο να τους πείσει για τις ικανότητές του, αφού δεν αγαπάει κανέναν τους.

«Δεν ήταν καλό όνειρο; Δηλαδή;» τον ρωτώ.

«Δε θυμάμαι ακριβώς, θυμάμαι μόνο ότι κινδύνευες, κινδύνευες πάρα πολύ και προσπαθούσες να κρατηθείς από κάπου πριν πέσεις».

«Μήπως έφαγες βαριά χτες βράδυ;» τον ρωτάω και τον χτυπάω φιλικά στην πλάτη.

Το απογοητευμένο ύφος του με τσακίζει.

«Αστεία το λέω. Ευχαριστώ για την προειδοποίηση, θα προσέχω».

«Όσο κι αν προσέχεις, αυτό είναι το μέλλον, δεν αλλάζει. Προσπάθησε να μην πέσεις».

«ΟΚ, τα λέμε το μεσημέρι όταν φεύγω» του λέω και τον αφήνω.

Στρίβω στην Κοραή και διασχίζω τον δρόμο μέχρι να προσπεράσω τα δημοτικά σχολεία και να μπω από την παμπάλαιη κεντρική πύλη του λυκείου μας. Η ώρα είναι εννιά παρά δέκα, μόλις τώρα πρέπει να έχουμε μπει μέσα μετά το πρώτο διάλειμμα. Καθώς πλησιάζω όμως κοντοστέκομαι – κάτι δεν πάει καλά. Αντί να στέκεται έξω από την πύλη και να κάνει το κλασικό τσιγαράκι του ο Νώντας, ο κυλινκειάρχης μας, έξω από την πύλη είναι παρκαρισμένα δύο ασθενοφόρα. Και όλο το σχολείο βρίσκεται είτε στην αυλή είτε στον πεζόδρομο.

Πριν προλάβω να ρωτήσω τι έγινε βλέπω τον κύριο Ζαντά, τον καθηγητή των μαθηματικών, να βγαίνει πάνω στο πρώτο φορείο. Και τον Βαρδή τον Στεφανίδη –το Θεριό, όπως τον ξέρουν όλοι στο σχολείο– να βρίσκεται λιπόθυμος πάνω στο δεύτερο. Τα πηγαδάκια που έχουν στηθεί παντού σταματούν για λίγο, ώστε να τους χαζέψουν όλοι να βγαίνουν από την κεντρική είσοδο και να μπαίνουν στο ασθενοφόρο, κι έπειτα συνεχίζουν με ανανεωμένο ενδιαφέρον. Δεν υπάρχει σπιθαμή του σχολείου που να μη στέκονται κάποιοι συζητώντας γι' αυτό που έγινε, με το χαλασμένο τηλέφωνο να δίνει και να παίρνει.

Μπαίνω κι εγώ στις κουβέντες, για να μάθω τι συνέβη.

Μπορεί στις λεπτομέρειες οι διηγήσεις που ακούγονται να περιέχουν γερές δόσεις φαντασίας και υπερβολής, αλλά τη βασική ιστορία την ξέρουν όλοι. Το Β4, το τμήμα του Θεριού, είχε την πρώτη ώρα μαθηματικά. Ο Ζαντάς ανακοίνωσε τη βαθμολογία του διαγωνίσματος του πρώτου τριμήνου, και το Θεριό είχε πάρει δύο. Δύο στα εκατό, αφού στον Ζαντά αρέσει να βαθμολογεί με ποσοστά για να θυμίζει σε όλους ότι έχει σπουδάσει στην Αμερική. Αυτό το δύο τοις εκατό για κάποιον λόγο εκνεύρισε το Θεριό. Λέω «για κάποιον λόγο» επειδή ο μέσος όρος του Θεριού στα διαγωνίσματα κυμαίνεται από μηδέν έως πέντε –στα είκοσι– και το πέντε του το βάζει η θεολόγος, που είναι θεία του. Θέλω να πω πως με το δύο τοις εκατό ο Ζαντάς δεν έβγαλε το Θεριό εκτός των βαθμολογικών του στόχων. Είναι η τρίτη χρονιά που το Θεριό κάνει τη δευτέρα λυκείου, και θα περίμενε κανείς έστω και λόγω εμπειρίας να τα πηγαίνει λίγο καλύτερα, αλλά μπα. Η τέταρτη χρονιά έρχεται με μαθηματική ακρίβεια.

Ο Ζαντάς βγήκε στον διάδρομο πηγαίνοντας προς το γραφείο των καθηγητών, μόλις χτύπησε το κουδούνι, αλλά δεν είχε προλάβει να κάνει ούτε λίγα βήματα όταν το Θεριό βρέθηκε μπροστά του. Εκεί, τώρα, υπάρχουν διάφορες εκδοχές για το τι συνέβη. Κάποιοι λένε πως λογομάχησαν, δηλαδή βρίστηκαν, αφού το Θεριό δεν είναι και ο καλύτερος ρήτορας του σχολείου. Κάποιοι πως ο Ζαντάς δεν του έδωσε καμία σημασία και πήγε να προσπεράσει το Θεριό από το πλάι. Κάποιοι άλλοι πως το Θεριό απείλησε τον Ζαντά κι αυτός αρνήθηκε να αλλάξει τον βαθμό, ενώ άλλοι υποστηρίζουν πως το Θεριό δεν έχασε χρόνο με κουβέντες αλλά όρμησε κατευθείαν. Οι αυτόπτες μάρτυρες μπορεί να διαφωνούν στο τι ειπώθηκε, αλλά συμφωνούν στο τι έγινε στη

συνέχεια: ο Ζαντάς είναι ένα εξήντα πέντε, καμπούρης και μετά βίας εβδομήντα κιλά, και το Θεριό είναι ένα ενενήντα, με αφύσικα μεγάλες πλάτες, κεφάλι αγριογούρουνου, και είχε ήδη περάσει τα εκατό κιλά πριν μάθει να κάνει πρόσθεση, στην πρώτη γυμνασίου. Το Θεριό σήκωσε τον Ζαντά με το ένα χέρι για να έρθουν στο ίδιο ύψος και του έριξε κεφαλιά, μουγκρίζοντας: «Θα σε σκοτώσω». Μια τέτοια δήλωση θεωρητικά θα οδηγούσε σε μια προσπάθεια από τους παρισταμένους να σώσουν τον Ζαντά, αλλά ο συγκεκριμένος καθηγητής δεν έχει μεγάλες συμπάθειες στο σχολείο, ούτε καν ανάμεσα στους συναδέλφους του, και κανείς δε θέλει να τα βάλει με το Θεριό. Οπότε, όλοι έμειναν ακίνητοι στις θέσεις τους, έτοιμοι να παρακολουθήσουν τη δολοφονία. Με τη δεύτερη κεφαλιά του Θεριού, ακούστηκε ένα κρακ από το κρανίο του Ζαντά, που έχασε τις αισθήσεις του, αλλά το Θεριό φάνηκε πως εννοούσε την απειλή του και έγειρε πίσω το κεφάλι του έτοιμο για τη χαριστική κουτουλιά. Τότε, ένωσε ένα χέρι να τον πιάνει από τον ώμο. Το χέρι ανήκε στον Νικ Έβανς, τον κολλητό μου.

Από τη στιγμή της εμφάνισης του Νικ και μετά, οι ιστορίες αρχίζουν να κινούνται στη σφαίρα του μύθου, αφού ο καθένας λέει το κοντό του και το μακρύ του γύρω από το τι ακριβώς συνέβη. Δυστυχώς δεν ήμουν μπροστά, και ο Νικ είναι τόσο ομιλητικός που θα μπορούσε άνετα να είναι πρωταγωνιστής σε ταινίες του βωβού κινηματογράφου, από εκείνες που βλέπει ο μπαμπάς μου και γελάει – νομίζω τις γύριζαν πριν από εκατό χρόνια περίπου, θα 'πρεπε να τις έχουν στα μουσεία μονάχα αλλά τις έχουν ακόμα σε DVD για τους γέροντες. Τώρα ο Νικ βρίσκεται πάλι στην πίσω πλευρά του σχολείου, στο αγαπημένο του παγκάκι, και διαβάζει κάποιο από τα άπειρα λογοτεχνικά βιβλία που έχει στη συλλογή του – τον βλέπω στο βάθος, ξαπλωμένο μπρούμυτα ως συνήθως, με τα

πόδια του να προεξέχουν. Πίσω του, τα δύο τοιχάκια ανάμεσα στα κάγκελα περιλαμβάνουν τα πάντα, από γκράφιτι και αναρχικά συνθήματα μέχρι καρδούλες και υποσχέσεις αιώνιας αγάπης. Είμαι βέβαιος πως αν πάω και τον ρωτήσω σχετικά με το Θεριό, θα μου πει «Δεν έγινε τίποτα το φοβερό» –το ίδιο λέει πάντα για όσα του συμβαίνουν– και θα συνεχίσει να διαβάζει. Οπότε, αφήνω την κουβέντα με τον Νικ για αργότερα και βασίζομαι σε ένα δυο κορίτσια που ήταν μπροστά στο σκηνικό και περίπου τα εμπιστεύομαι. Λέω «περίπου» γιατί δεν ξέρω κανέναν στην ηλικία μας που να μη μεγαλοποιεί έστω και λίγο τα πράγματα για να δώσει έμφαση σε όσα λέει, αλλά τουλάχιστον τα κορίτσια μου μοιάζουν περισσότερο γειωμένα, εμείς τα αγόρια έχουμε τρελή ανάγκη προβολής και αυτοεπιβεβαίωσης, με εξαίρεση τον Νικ, που δεν έχει ανάγκη από τίποτα.

Τα κορίτσια μου λένε πως ο Νικ έπιασε το Θεριό από τον ώμο, και του είπε: «Βαρδή, τέλος». Το Θεριό γύρισε, τον είδε, απάντησε μέσα από τα δόντια του κάτι σαν «Άντε χάσου, ρε μικρόβιο» και πήγε να τραβηχτεί. Ο Νικ του έσφιξε περισσότερο τον ώμο, σε ένα σημείο από εκείνα που μόνο ο Νικ ξέρει, και το Θεριό άρχισε να γονατίζει. Μέσα στη λύσσα του, αποφάσισε να αλλάξει κατεύθυνση στην κουτουλιά και να τη ρίξει στον Νικ αντί στον λιπόθυμο Ζαντά, που έμοιαζε με κούκλα έτσι όπως εξακολουθούσε να τον κρατάει στα τεράστια χέρια του. Ο Νικ σήκωσε το χέρι του τόσο ώστε το κεφάλι του Θεριού να βρει πάνω στον απλωμένο αγκώνα του. Το Θεριό ούρλιαξε από τον πόνο, όμως δεν έχει αποκτήσει το παρατσούκλι του για πλάκα. Ακόμα κι έτσι, χτυπημένος και ματωμένος, έκανε μια τελευταία προσπάθεια. Έβγαλε τον σουγιά από την κωλότσεπη και, ζαλισμένος, τον έσπρωξε προς το μέρος του Νικ, αναγκάζοντας τον κολλητό μου να τον αποτελειώσει με μια κλοτσιά στο κεφάλι.

Εννοείται πως τα κορίτσια που μου διηγούνται το περιστατικό λιώνουν και μόνο που λένε το όνομα του Νικ. Δεν είναι τα μόνα, στο σχολείο, που νιώθουν έτσι.

* * *

Από την πρώτη στιγμή που ο Νικ Έβανς μπήκε στην τάξη μας, πέρυσι, στα μισά της πρώτης λυκείου, όλοι νιώσαμε πως μπήκε στην τάξη ένας σταρ. Όχι μόνο επειδή έμοιαζε τόσο διαφορετικός – κατάξανθος, με μπλε μάτια και λίγες φακίδες στο πρόσωπο, ξεχώριζε σαν τη μύγα μες στο γάλα ανάμεσα σε μας τους μελαχρινούς Κρητικούς αλλά και τους ξανθωπούς Βαλκάνιους μετανάστες, που έχουν σκούρο δέρμα. Δεν ήταν τόσο το χρώμα του που φώναζε πως ο Νικ δεν είναι σαν κι εμάς, αλλά κυρίως εκείνο το απόμακρο ύφος του, αυτό που έχουν οι ιδιαίτεροι άνθρωποι, όχι το σνομπίστικο των ψώνιων, αλλά το απλώς *διαφορετικό*, σαν να βρίσκεται αλλού, να τον απασχολούν θέματα που διαφεύγουν από μας τους κοινούς θνητούς.

Αυτή την αύρα του σταρ δεν την αντιλήφθηκε προφανώς η φιλόλογός μας, που κανείς δεν τη λέει με το επίθετό της, όλοι Κάργια τη φωνάζουμε μεταξύ μας. Ή ίσως να την αντιλήφθηκε, αλλά να πίστεψε ότι πήγαζε από την εμφάνισή του και μόνο.

Η Κάργια –κοντή, παχιά, με ελιές στη μούρη, μισεί και τον αέρα που αναπνέει– μπήκε εκείνη τη μέρα στην τάξη, είδε τον καινούριο μαθητή να κάθεται στο τελευταίο θρανίο και πίστεψε πως είχε βρει ένα ακόμα υποψήφιο θύμα.

«Να μας πει... Να μας πει... Να μας πει ο κύριος Έβανς» είπε με πλατύ χαμόγελο, αφού κουνούσε πέρα δώθε τις σελίδες στο μπλοκάκι της για αρκετή ώρα.

Αυτό το σαρκαστικό χαμογελάκι, ήθελα να ΄ξερα, τους το μαθαίνουν στο πανεπιστήμιο; «Θα γίνετε καθηγητές, προ-

σπαθήστε να είστε σιχαμένοι»; Ή το αποκτούν στην πορεία, σαν κάποιον ιό που μεταδίδουν ο ένας στον άλλον; Μάλλον το δεύτερο, γιατί έχουμε και καθηγητές που τη γλίτωσαν από τον ιό, και χαιρόμαστε από τη στιγμή που τους βλέπουμε να μπαίνουν στην τάξη.

«Καλημέρα σας» απάντησε ο Νικ, κοιτώντας τη στα μάτια.

Είχε καθίσει στο τελευταίο θρανίο επειδή ήταν το μόνο άδειο – τα κορίτσια που κάθονταν εκεί είχαν κάνει κοπάνα, για μια ακόμα φορά. Το βλέμμα του Νικ ήταν απόλυτα ήρεμο, έμοιαζε να μη φοβάται την Κάργια, και αυτό με άγχωνε – η Κάργια ζούσε για να μας τρομοκρατεί, πώς θα αντιδρούσε απέναντι σε κάποιον που τολμούσε να μη χάνει το χρώμα του όταν τον εξετάζει;

«Ήρθατε με μεταγραφή, σωστά;» τον ρώτησε.

«Ναι, μόλις σήμερα».

«Από ποιο σχολείο;»

«Από το Λύκειο Παλαιόχωρας».

Τα μάτια της Κάργιας έλαμψαν – το καινούριο θύμα δεν ήταν απλώς ξένος, αλλά ζούσε και σε χωριό μέχρι πρόσφατα. Θα της ήταν πανεύκολο να του πάρει το σκαλπ. Στην τάξη επικρατούσε σιωπή, όπως πάντα την ώρα της Κάργιας, αλλά ήταν μια ηλεκτρισμένη σιωπή – νιώθαμε σαν να βρισκόμαστε σε ρωμαϊκή αρένα και βλέπαμε το λιοντάρι να ορμάει πάνω στον χριστιανό.

«Παλαιόχωρας... Μάλιστα, μάλιστα. Ελπίζω να σας αρέσει το σχολείο μας και να μπορέσετε να αντεπεξέλθετε. Το όνομα “Σεφέρης” σας λέει κάτι; Τον έχετε διδαχθεί;»

«Ναι».

«Το “ναι” ποια ερώτηση αφορά; Σας λέει κάτι ή τον έχετε διδαχθεί;»

«Κάτι μου λέει».

«Α, κάτι σας λέει. Ξέρετε, το “κάτι μου λέει” δεν αρκεί

εδώ. Δε γνωρίζω αν αρκεί στο Λύκειο Παλαιόχωρας, αλλά εδώ σίγουρα δεν αρκεί. Εδώ απαιτείται γνώση εις βάθος».

Ο Νικ την κοίταξε χωρίς να φαίνεται κάποιο σημάδι ανησυχίας στο πρόσωπό του. Είχα αρχίσει να πιστεύω πως απλώς δεν τον ενδιέφερε, θα έπαιρνε το κουλουράκι του στην εξέταση και θα αδιαφορούσε, όπως τόσοι και τόσοι συμμαθητές μου.

«Εκτός από τους ονειδισμούς για το Λύκειο Παλαιόχωρας, έχετε να μου κάνετε κάποια ερώτηση για τον Σεφέρη;» της είπε, χωρίς να υψώσει καθόλου τον τόνο της φωνής του.

Ακόμα και οι ελάχιστοι μισοκοιμισμένοι συμμαθητές μας άνοιξαν διάπλατα τα μάτια τους και τα κόλλησαν πάνω στον Νικ. Τα κορίτσια, που είχαν ενθουσιαστεί ήδη από την εμφάνισή του, έμοιαζαν να κρατάνε την αναπνοή τους. Μερικοί σκούνηξαν τον διπλανό τους και ρώτησαν τι σημαίνει «ονειδισμός».

«Δεν υπήρξε κανένας ονειδισμός στα λόγια μου, και να προσέχετε τι λέτε για να τα πάμε καλά. Τέτοιες συμπεριφορές δεν τις ανέχομαι στην τάξη μου. Εξηγηθήκαμε;»

Ο Νικ δεν απάντησε.

«Εξηγηθήκαμε, κύριε Έβανς;» τον ξαναρώτησε.

«Μάλιστα. Περιμένω και την ερώτηση για τον Σεφέρη».

«Περιμένετε την ερώτηση, λοιπόν. Ωραία. Ο Σεφέρης έχει γράψει ένα διάσημο ποίημα, αλληγορικό, εναντίον της δικτατορίας».

Τον ρωτούσε κάτι που θα κάναμε τον επόμενο χρόνο στη λογοτεχνία! Το ήξερα από φίλους μου, μεγαλύτερους, που είχαν βρει μπελά μ' αυτό το ποίημα στη δευτέρα λυκείου. Πήγα ν' ανοίξω το στόμα μου, να διαμαρτυρηθώ ευγενικά, αλλά ο Νικ μίλησε πριν από μένα.

«Το “Επί Ασπαλάθων”» της είπε.

«Μάλιστα» απάντησε η Κάργια, με κάποια έκπληξη στη φωνή της.

«Δημοσιεύθηκε στο *Βήμα*, τρεις μέρες μετά τον θάνατο του Σεφέρη, στις 23 Σεπτεμβρίου του 1971».

Η Κάργια είχε αρχίσει να χάνει το χρώμα της, αλλά επέμεινε.

«Δε σας ζήτησα ιστορικά στοιχεία, λογοτεχνία κάνουμε εδώ. Ξέρετε μήπως κάποιον στίχο από το ποίημα;»

«Ήταν ωραίο το Σούνιο τη μέρα εκείνη
του Ευαγγελισμού

πάλι με την άνοιξη.

Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω

στις σκουριασμένες πέτρες

το κόκκινο χώμα κι ασπάλαθοι

δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια

και τους κίτρινους ανθούς.

Απόμερα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας
αντηχούν ακόμη...

Γαλήνη.

– Τι μπορεί να μου θύμισε τον Αρδιαίο εκείνον;

Μια λέξη στον Πλάτωνα θαρρώ, χαμένη στου μυαλού
τ' αυλάκια·

τ' όνομα του κίτρινου θάμνου

δεν άλλαξε από εκείνους τους καιρούς.

Το βράδυ βρήκα την περικοπή:

“Τον έδεσαν χειροπόδαρα” μας λέει

“τον έριξαν χάμω και τον έγδαραν

τον έσυραν παράμερα τον καταξέσκισαν

απάνω στους αγκαθερούς ασπάλαθους

και πήγαν και τον πέταξαν στον Τάρταρο,
κουρέλι”.

Έτσι στον κάτω κόσμο πλέρωννε τα κρύματά του
ο Παμφύλιος Αρδιαίος ο πανάθλιος Τύραννος».

Δεν ήταν μόνο ότι το απήγγειλε όλο, ο τύπος. Ήταν και το πώς το είπε. Μέχρι να φτάσει στη λέξη «γαλήνη» είχε καταφέρει να τη μεταδώσει με τη φωνή του, και από εκεί και κάτω άλλαξε τελείως ύφος σαν να τον τσίμπησε αφρικανική μέλισσα, σταδιακά μάζεψε τόσο θυμό σαν να έβλεπε τους δικτάτορες μπροστά του, σαν να τους έφτυνε στα μούτρα όταν έλεγε τον τελευταίο στίχο. Κοίταξα δεξιά μου και είδα την Άννα, μία από τις πιο ψυχρές και ψηλομύτες κοπέλες της τάξης, να μοιάζει έτοιμη να του ορμήσει και να τον βιάσει. Η Κάργια έκανε μια δυο προσπάθειες ακόμα, ρωτώντας τον για την εικονοπλαστική ικανότητα του Σεφέρη και την ποιητική τεχνοτροπία που χρησιμοποίησε, αλλά ήταν φανερό πως και η ίδια ήξερε ότι θα έπαιρνε απαντήσεις. *Τέλειες απαντήσεις*. Κι όταν πράγματι τις πήρε, έπαιξε ένα τελευταίο χαρτί, μήπως και σώσει την παρτίδα.

«Το γνωρίζετε καλά το “Επί Ασπαλάθων”, βλέπω, κύριε Έβανς. Προφανώς έχει τύχει να το διαβάσετε, εξάλλου είναι πασίγνωστο ποίημα. Αλλά η Ελλάδα έχει πολλούς μεγάλους ποιητές, όχι μόνο τον Σεφέρη. Θα μπορούσατε να μας αναφέρετε και κάποιο άλλο ποίημα, σπουδαίου μας ποιητή, εναντίον της τυραννίας;»

«Ένα από τα αγαπημένα μου είναι το “Εις Αγαρηνούς” του Κάλβου. Αν μιλάμε για την τυραννία κυριολεκτικά. Αν μιλάμε μεταφορικά, τότε ο Καβάφης, ας πούμε, έγραψε *“Ίσως το φως να ’ναι μια νέα τυραννία. Ποιος ξέρει τι καινούρια πράγματα θα δείξει”*».

Η Κάργια δαγκωνόταν για να μη χαμογελάσει, αλλά το βλέμμα της τα έλεγε όλα. Έλεγε πως ήταν έτοιμη να σπρώ-

ξει παραπέρα την Άννα για να προλάβει η ίδια να του ορμήσει. Η Κάργια ήταν ερωτευμένη, και έχει παραμείνει ερωτευμένη μαζί του από εκείνη τη μέρα, αλλάζοντας λιγάκι προς το καλύτερο και τη συμπεριφορά της απέναντι σε μας τους υπόλοιπους.

Το ημέρωμα της στρίγκλας.

* * *

Η τρίτη και η τέταρτη ώρα κυλούν σε σχετική ηρεμία. Οι κουβέντες φυσικά συνεχίζονται για όσα έγιναν, αλλά με μειωμένη ένταση – η σχολική ζωή σιγά σιγά επανέρχεται στη βαρετή ρουτίνα της. Την τρίτη ώρα έχουμε ιστορία, όπου ο καθηγητής μπαίνει στην τάξη, ξεκινάει να αντιγράφει από τις σημειώσεις του στον πίνακα μέχρι να τελειώσει η ώρα και να ξαναβγεί έξω, και την τέταρτη Διαχείριση Φυσικών Πόρων, όπου η καθηγήτρια μας δίνει ένα άρθρο να διαβάσουμε και μας εξηγεί ότι θα μας κάνει ερωτήσεις πάνω σε αυτό στο επόμενο μάθημα, δηλαδή σε μία βδομάδα. Ευτυχώς, κάθoμαι δίπλα στο παράθυρο και από τον δεύτερο όροφο μπορώ να παρακολουθώ τα τμήματα που έχουν γυμναστική και να θαυμάζω τα κορίτσια που παίζουν βόλεϊ, όσο συνεχίζουμε να παριστάνουμε κι εμείς και οι καθηγητές μας πως κά-νουμε μάθημα.

Με τον Νικ έχουμε πει λίγα πράγματα για όσα έγιναν με το Θηρίο, του τα βγάζω με το τσιγκέλι ως συνήθως. «Έκανα ό,τι έπρεπε να κάνω» μου λέει και αλλάζει θέμα, με ρωτάει αν θέλω να πάμε καμιά βόλτα προς τη θάλασσα μετά το σχολείο. Η αλήθεια είναι πως ο καιρός είναι φανταστικός, πρώτη φορά θυμάμαι να μην έχει βρέξει καθόλου τον Φλεβάρη και τη θερμοκρασία να είναι κολλημένη πάνω από τους είκοσι πέντε, αλλά του το αφήνω φλου, γιατί έχω πολύ διάβασμα για αύριο – έρχεται τεστ στα αρχαία και εγώ δεν

τα παίζω στα δάχτυλα, όπως αυτός. Ο Νικ μου μοιάζει σήμερα στα πολύ κλειστά του κι έτσι δεν περιμένω να τα ξαναπούμε μέχρι το μεσημέρι, αλλά στο πέμπτο διάλειμμα τον βλέπω να σηκώνεται από το παγκάκι του και να έρχεται με γρήγορο βήμα προς το μέρος μου – είμαι στο γήπεδο του βόλει, όπως σε κάθε διάλειμμα, και κάνουμε προπόνηση οι βασικοί εναντίον των αναπληρωματικών της ομάδας μας. Τα πλείοις του σχολικού πρωταθλήματος πλησιάζουν, και δεν είμαστε ακόμα στην κατάσταση που πρέπει, οι αυτοματισμοί δε βγαίνουν κι έχω αρχίσει να προβληματίζομαι. Ο Νικ μου κάνει νόημα ότι θέλει να μου μιλήσει, εγώ του κάνω νόημα «τώρα;», γνέφει καταφατικά, οπότε δίνω τη θέση μου στον αναπληρωματικό πασαδόρο και βρίσκω τον Νικ δίπλα στη βρύση, όπου με περιμένει.

«Έχω νέα, και δεν είναι καλά» μου ψιθυρίζει, καθώς γεμίζω τις χούφτες μου με νερό και το λούζομαι για να δροσιστώ.

Τον κοιτάζω χωρίς να μιλάω. Ξέρω πως το εννοεί, γιατί ο Νικ δε συνηθίζει να κάνει πλάκα. Στον κατάλογο με τα προτερήματά του το χιούμορ δε βρήκε τρόπο, ή χώρο, για να τρυπώσει.

«Η Ρέα. Έκανε απόπειρα αυτοκτονίας» μου λέει.